[2022]15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.760

ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਬੁਯਾਮਯੂਮ ਅਬਦੁਲ ਹਨਾਨ @ ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ

(2022 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1819)

ਅਕਤੂਬਰ 19, 2022

[ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ ਅਤੇ ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਧਾਰਾ 22 (5) - ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ - ਰੋਕਥਾਮ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ - ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾ ਕਰਨਾ - ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ 1988 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਧਾਰਾ 22 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੈਦੀ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ - ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹਿਰਾਸਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਜਾਂ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ - ਰੋਕਥਾਮ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ, 1988

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਆਰਟੀਕਲ 22 (5) – ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਆਰਟੀਕਲ 22 (5) – ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਜਾਂ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ 22 (5) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਆਯੋਜਿਤ: 1.1 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦੋ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ। ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਕੋਲ ਉਹ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਧਾਰਾ (6) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਜਾਂ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਪਾਰਸ 16, 17) [767-ਐੱਫ.-ਐੱਚ; 768-ਏ]

1.2 ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਜਾਂ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। (ਪਾਰਸ 21, 22) [770-ਐੱਫ.-ਐੱਚ; 771-ਏ-ਬੀ]

1.3 ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਇਹ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੈਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੋਕਥਾਮ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। (ਪਾਰਸ 23, 24) [771-ਸੀ-ਐੱਚ]

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1987) 2 ਐਸਸੀਸੀ 234; *ਰਾਮਚੰਦਰ ਏ. ਕਾਮਤ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ* (1980) 2 ਐਸਸੀਸੀ 270: [1980] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1072; *ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਨੂ ਭੰਡਾਰੀ* (2008) 17 ਐਸਸੀਸੀ 348: [2008] 13 ਐਸਸੀਆਰ 582 - ਭਰੋਸੇਯੋਗ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਧਰਮਿਸਟਾ ਭਗਤ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1989) 2 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਸੀ 155: 1990 (1) ਜੇਟੀ 192; *ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ @ ਗੋਗੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ* (1990) ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਸੀ 59; *ਮੇਹਰੁਨਿਸਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* (1981) 2 ਐਸਸੀਸੀ 709 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1980] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1072	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 18
[2008] 13 ਐਸਸੀਆਰ 582	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 20

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2022 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1819

ਮਣੀਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 28.10.2021 ਦੇ ਇੰਫਾਲ ਵਿਖੇ 2021 ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਪੀ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 20 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

2022 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1820

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੁਖਰਾਮਬਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਕਰੁਣ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਨੁਪਮ ਨਗੰਗੋਮ, ਵਾਹੇਂਗਬਾਮ ਇਮੈਨੁਅਲ ਮੇਈਤੇਈ, ਐਡਵੋਕੇਟ

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੇ.ਕੇ.ਨਟਰਾਜ, ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਿੰਘ (ਏ.ਸੀ.), ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਡਿਆਲ, ਸੰਜੇ ਨੁਲੀ, ਵਿਨਾਇਕ ਸ਼ਰਮਾ, ਨਕੁਲ ਚੇਂਗੱਪਾ ਕੇ.ਕੇ., ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਾਰੋਰੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ,

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਰਸਤੋਗੀ, ਜੇ.

1. ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੁੱਟੀ

2. ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲਾਂ ਮਣੀਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 28 ਅਕਤੂਬਰ, 2021 ਅਤੇ 16 ਸਤੰਬਰ, 2021 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1988 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ 1988" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਐਕਟ 1988 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

3. ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 28 ਅਕਤੂਬਰ, 2021 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

4. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2022 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

5. ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ, ਯਾਨੀ 1 ਸਤੰਬਰ, 2022 ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਐਮਿਕਸ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ

ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਊਰੀ ਨੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।

6. ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਿੰਘ, ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

7. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ 17 ਮਈ, 2021 ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਨੀਪੁਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ) ਦੁਆਰਾ 22 ਮਈ, 2021 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਐਕਟ 1988 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ***ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਧਰਮੀਸਤਾ ਭਗਤ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ @ ਗੋਗੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ[2], ਮੇਹਰੁਨਿਸਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ[3] ਅਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ[4]***

9. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਣੀਪੁਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ) ਦੁਆਰਾ 17 ਮਈ, 2021 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

10. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਪੈਰਾ 9 ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰ (ਈ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੰਨਾ 31, 33, 35, 37, 38 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਧੁੰਦਲੇ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ

---

[1] 1989 ਪੂਰਕ (2) ਐਸਸੀਸੀ 155

[2] 1990 (ਪੂਰਕ) ਐਸਸੀਸੀ 59

[3] (1981) 2 ਐਸਸੀਸੀ 709

[4] (1987) 2 ਐਸਸੀਸੀ 234

ਹਿਰਾਸਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ 22 ਮਈ, 2021 ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਪੈਰਾ 9 ਅਤੇ ਆਧਾਰ (ਈ) ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"9. ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ 31, 33, 35, 37, 38 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਾਰੇ ਧੁੰਦਲੇ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਧੁੰਦਲੇ ਅਤੇ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਕਾਪੀ ਜੋ 22.05.2021 ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਨੇਕਚਰ-ਏ/3 ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

"ਈ. ਕਿਉਂਕਿ, ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਧੁੰਦਲੇ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਹੋਣ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 10 ਦਾ ਅੰਸ਼ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"10. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 9 ਅਤੇ 15 (ਈ) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹਿਰਾਸਤ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੂਲ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਏ ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

12. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2021 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 15 ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੈਰਾ 9 ਅਤੇ ਗਰਾਊਂਡ (ਈ) ਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"9. ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ 79, 81, 83, 85, 87, 89, 93, 95 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਾਰੇ ਧੁੰਦਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਧੂਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ (ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੁੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ)। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਕਾਪੀ ਜੋ 22.05.2021 ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਨੇਕਚਰ-ਏ/3 ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

"ਈ. ਕਿਉਂਕਿ, ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

13. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ:

"9. ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 9 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੈਦੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਐਨੇਕਚਰ ਆਰ/4 ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੀ ਸਹੀ ਕਾਪੀ ਹੈ।

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਕੋ ਇਕ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪੰਨੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਧੁੰਦਲੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

15. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਹ ਪੰਨੇ ਵੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਧੁੰਦਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖੋਹੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਨਿਰਪੱਖ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

16. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦੋ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ।

17. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਕੋਲ ਉਹ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਧਾਰਾ (6) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਜਾਂ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

18. ਜਦੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਜਾਂ ਸਪਲਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਮਚੰਦਰ ਏ. ਕਾਮਤ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ:

> 6. ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ◌ਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ। ਜਦੋਂ ਕੈਦੀ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ. ਆਧਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ - ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਮੁਹਿੰਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਾਜਬ ਮੁਹਿੰਮ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ।

19. ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ:

> 1. 3-10-1985 ਨੂੰ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ ਬੀ 20, ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਟਾਊਨ, ਪਾਰਟ 2, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੁਰੰਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 19-3-1986 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 16-4-1986 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚਾਰ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

---

[5] (1980) 2 ਐਸਸੀਸੀ 270

12-5-1986 ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਵੀ ਰੱਖੀ। ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 8-5-1986 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ 12-5-1986 ਨੂੰ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੂਲ ਫਾਈਲਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 8-5-1986 ਨੂੰ ਟਾਈਪ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 12-5-1986 ਨੂੰ ਡਿਟੇਨੂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ. ਪਰ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। 19-5-1986 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਡਰ-ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਸੈੱਟ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ 21-5-1986 ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 1-7-1986 ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅੰਡਰ-ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸਕੇ ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 21-6-1986 ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 21-6-1986 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ 1-7-1986 ਨੂੰ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ 14-6-1986 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀ ਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਹੁਣ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ***ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ*** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:

"3. ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਾਪੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ - ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸਨ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਢੁਕਵੇਂ ਸਨ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ।

20. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਰਾਨੂ ਭੰਡਾਰੀ [6] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੈਰਾ 27 ਅਤੇ 31 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

> "27. ਇਹ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਚਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ, ਚਾਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਰੋਕਥਾਮ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬੁਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹਨ, ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨਾ ਬਣਨ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।
>
> **28-30.** XXX XXX XXX
>
> **31.** ਬੇਸ਼ਕ, ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਕੇਸ [(2000) 9 ਐਸਸੀਸੀ 170] ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲ ਸਕੇ ਕਿ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹਿਰਾਸਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

21. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੈਦੀ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ।

---

[6] (2008) 17 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 348

22. ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਜਾਂ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

23. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੁਣ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

24. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੈਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (5) ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਜੋਂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਖਤੀ, ਇਹ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੋਕਥਾਮ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

25. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

26. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।
(ਸਹਾਇਕ: ਦੀਪਕ ਪੰਵਾਰ, ਐਲਸੀਆਰਏ)

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016